

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) เพื่อศึกษาแหล่งของความเครียด และวิถีการปรับแก้ของผู้ที่พยายามฆ่าตัวตาย

ลักษณะของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือผู้ที่เคยมารับการรักษาที่โรงพยาบาลทุ่งใหญ่ อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราชด้วยสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2539 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2541

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คัดเลือกจากประชากรแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 20 ราย ตามคุณสมบัติที่กำหนดดังนี้

- 1.1. มีประวัติพยายามฆ่าตัวตายด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง
- 1.2. ยินยอมและให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล
- 1.3. ไม่มีอาการหลงผิดหรือประสาทหลอน
- 1.4. สื่อสารด้วยภาษาไทยได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. แบบสำรวจข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่มีประวัติพยายามฆ่าตัวตาย ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ เพศ ระดับการศึกษา ศาสนา สถานภาพสมรส รายได้ อาชีพ และจำนวนครั้งของการพยายามฆ่าตัวตาย

2. แบบทดสอบแหล่งของความเครียด (sources of stress) ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดที่ 2 ในแบบทดสอบความเครียดสวนปรงชุด 104 ข้อ (Suanprung Stress Test -104, SPST 104) สร้างโดย สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล, วนิกา พุ่มไพศาลชัย และพิมพ์มาศ ตาปัญญา (2540) แบบทดสอบความเครียดสวนปรงชุด 104 ข้อประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 104 ข้อ แบ่งการวัดออกเป็น 3 ชุดคือ 1) การวัดระดับความไวต่อความเครียด 2) การวัดแหล่งของความเครียด 3) วัดอาการของความเครียด ซึ่งในแต่ละชุดของแบบทดสอบสามารถแยกนำมาใช้โดยอิสระจากชุดอื่นได้

แบบทดสอบแหล่งของความเครียดสร้างโดยใช้แนวคิดพฤติกรรมชีวภาพของความเครียด (biobehavioral model of stress) ของมิลเลอร์ สมิท และแลร์รี่ (Miller, Smith & Larry, 1993) ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับแหล่งของความเครียด 6 แหล่งคือ 1) งาน 10 ข้อ 2) เรื่องส่วนบุคคล 10 ข้อ 3) ครอบครัว 12 ข้อ 4) สังคม 7 ข้อ 5) สิ่งแวดล้อม 10 ข้อ 6) การเงิน 7 ข้อ รวมข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 56 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ 1 ไม่เครียด 2 รู้สึกเครียดเล็กน้อย 3 รู้สึกเครียดปานกลาง 4 รู้สึกเครียดมาก 5 รู้สึกเครียดมากที่สุด ซึ่งการแปลผลแบบทดสอบแหล่งของความเครียดสามารถแปลผลได้ทั้งโดยรวมและรายด้าน ดังนี้ (สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล, วนิกา พุ่มไพศาลชัย และพิมพ์มาศ ตาปัญญา, 2540)

แหล่งของความเครียด	เครียดต่ำ	เครียดปานกลาง	เครียดสูง	เครียดรุนแรง
เครียดจากงาน	0-19	20-28	29-37	>37
ความเครียดส่วนตัว	0-14	15-21	22-29	>29
ความเครียดจากครอบครัว	0-6	7-14	15-26	>26
ความเครียดทางสังคม	0-7	8-14	15-22	>22
ความเครียดเรื่องเงิน	0-6	7-15	16-24	>24
ความเครียดจากสิ่งแวดล้อม	0-4	5-13	14-26	>26

คะแนนรวมแหล่งของความเครียดทุกด้าน 0-60 เครียดต่ำ 61-100 เครียดปานกลาง 101-144 เครียดสูง และมากกว่า 144 เครียดรุนแรง

3.แบบสอบถามวิธีการปรับแก้ (Way of Coping Questionnaire: WOC) สร้างโดยโฟลค์แมนและลาซารุส (Folkman & Lazarus, 1988) แปลโดยสิริลักษณ์ วรรณนะพงษ์ (2539) มีข้อคำถามจำนวน 66 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราประมาณค่า 4 ระดับ แบ่งวิธีการปรับแก้ออกเป็น 8 วิธี คือ

1. เสนอญหน้ากับปัญหา	มีข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ
2. วางแผนแก้ปัญหา	มีข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ
3. ประเมินค่าใหม่ทางบวก	มีข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ
4. แสดงความรับผิดชอบต่อปัญหา	มีข้อคำถามจำนวน 4 ข้อ
5. ควบคุมตนเอง	มีข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ
6. แสวงหาการเกื้อหนุนทางสังคม	มีข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ
7. ถอยห่าง	มีข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ
8. หนีหลีกเลี่ยงปัญหา	มีข้อคำถามจำนวน 8 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน ให้คะแนนรายข้อ โดยมีช่วงคะแนนตั้งแต่ 0-3 คะแนนคือ

ไม่เคยใช้เลยในการปรับแก้	ได้ 0 คะแนน
เคยใช้บางครั้ง	ได้ 1 คะแนน
เคยใช้บ่อยครั้ง	ได้ 2 คะแนน
เคยใช้ประจำ	ได้ 3 คะแนน

ส่วนข้อคำถามที่ไม่จัดอยู่ใน 8 วิธีที่กล่าวมา มีจำนวน 16 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่เพิ่มเข้ามาเพื่อความเป็นธรรมชาติของแบบสอบถาม โดยไม่นำมาคิดเป็นคะแนน การแปลผล คิดตามคะแนนความสัมพันธ์ (relative score) ซึ่งการคิดคะแนนความสัมพันธ์มีขั้นตอนดังนี้คือ 1) หากคะแนนเฉลี่ยของแต่ละวิธีโดยเอาคะแนนดิบในวิธีนั้น ๆ หาคด้วยจำนวนข้อของวิธีนั้น 2) นำคะแนนเฉลี่ยของแต่ละวิธีที่ได้จากขั้นตอนที่หนึ่งมารวมกันแล้วหารด้วย 8 (8 หมายถึงวิธีการปรับแก้ซึ่งมี 8 วิธี) 3) นำคะแนนดิบในแต่ละวิธีมาหารด้วยคะแนนที่ได้จากขั้นตอนที่สอง คะแนนที่ได้ในขั้นนี้หมายถึงคะแนนความสัมพันธ์ของวิธีนั้น ๆ คะแนนความสัมพันธ์วิธีการปรับแก้ใดสูงกว่าวิธีการปรับแก้อื่น ๆ แสดงว่าใช้วิธีการปรับแก้ที่น้อย (Folkman & Lazarus, 1988)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบทดสอบความเครียดสวนประจูด 104 ข้อ ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และนำไปหาความเชื่อมั่นของแบบวัดแต่ละส่วนกับบุคคลทั่วไปจำนวน 149 คน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งในส่วนของแบบสอบถามแหล่งของความเครียดซึ่งเป็นชุดที่ 2 ในแบบทดสอบความเครียดสวนประจูด 104 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแต่ละด้านดังนี้คือ ความเครียดจาก งาน .86 เรื่องส่วนบุคคล .73 ครอบครัว .79 สังคม .76 การเงิน .81 และ สิ่งแวดล้อม .74 ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วค่าความเชื่อมั่นโดยรวมของแบบสอบถามแหล่งของความเครียดมากกว่า .7 (สุวัฒน์ นหัตนรินทร์กุล, วนิตา พุ่มไพศาลชัย และพิมพ์มาศ ตาปัญญา, 2540)

2. แบบสอบถามวิธีการปรับแก้ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และนำไปหาความเชื่อมั่นกับผู้ติดเชื้อเอชไอวี จำนวน 20 ราย โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .81

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบทดสอบแหล่งของความเครียด และแบบสอบถามวิธีการปรับแก้ไปทดสอบความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ป่วยที่พยายามฆ่าตัวตายที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลทุ่งใหญ่ จำนวน 10 ราย โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแหล่งของความเครียดเท่ากับ .82 และแบบสอบถามวิธีการปรับแก้เท่ากับ .86

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. การขออนุญาตเก็บข้อมูล โดยขอหนังสือรับรองจากคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลทุ่งใหญ่ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบเฉพาะเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนด โดยสำรวจรายละเอียดจากทะเบียนประวัติผู้ป่วย ให้ได้ผู้ป่วยจำนวน 20 ราย

3. การขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ให้กลุ่มตัวอย่างทราบว่าสิทธิที่จะเข้าร่วมการวิจัยหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้โดยไม่เกิดผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้น การไม่เปิดเผยข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลที่ได้จะใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยเท่านั้น

4. ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW (Statistic Package for the Social Science/for window) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลจากแบบทดสอบแหล่งของความเครียด วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และร้อยละแยกตามรายด้าน
3. ข้อมูลจากแบบสอบถามวิธีการปรับแก้วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ